

Pepa o mau 4 – Tagata mama’i ua faavasegaina (Classified patients)

O le Tulafono Soifua Maloloina 2000 (o le Tulafono) (Mental Health Act 2000) (the Act)ua faigofie ai ona talia se tagata ise auaunaga soifua maloloina o mafaufau ua faatagaina mai le faamasinoga poo nofoaga taofia ose tagata ma’i ua faavasegaina.

O le ā le faamoemoe o le tuutuuga o tagata ma’i ua faavasegaina?

O le tuutuuga o tagata ma’i ua faavasegaina ia mautinoa ai pulega malu puipuia o le tagata, a’o taumafai i ala o togafitiga mo ma’i o mafaufau.

O le tuutuuga o tagata ma’i faavasegaina e lē fesoota’i ma ala o faigā faai’uga o moliaga. Vaai Pepa o Mau 5 – Tuutuuga o suesuega mo Faamasinoga (Forensic Provisions) mo nisi faamatalaga.

O ā mea e faataga e le tuutuuga?

O le tuutuuga o tagata ma’i ua faavasegaina e faataga ai le taofia o le tagata ise auaunaga soifua maloloina ua faatagaina mo auiliiliga ma/poo togafitiga. Peita’i, o le tuutuuga e lē faatagaina togafitiga lei loto iai. Afai e mana’omia togafitiga lei loto iai, e tatau ona fai se *poloa’iga mo togafitiga lei loto iai (involuntary treatment order)*. Vaai Pepa o mau 3 – *Togafitiga lei loto iai* mo nisi faamatalaga.

Ose tagata ma’i ua faavasegaina e mafai ona talia i soo se auaunaga soifua maloloina ua faatagaina, e aofia ai fale e matuā puipuia malu. O nofoaga e maua ai e le tagata auiliiliga ma togafitiga e faalagolago i nofoaga avanoa ma togafitiga o le tagata ma puipuiga e mana’omia.

O ai e mafai ona avea ma tagata ma’i ua faavasegaina?

O tuutuuga o le faafasegaina ua faatatau lea i le tagata ua i le faamasinoga poo taofia i le falepuipui (pe ua molia ise solitulafono poo tuli se faasalaga i le falepuipui). O tuutuuga e faatatau i tagata matutua ma tagata talavou. E lē faatatau tuutuuga ise tagata ua tatala i tua e faatali ai lona faamasinoga (bail).

O ā pepa o mana’omia?

E tolu pepa e mana’omia e faataga ai le talia ise auaunaga soifua maloloina ua faatagaina ose tagata ma’i ua faavasegaina.

- *Fautuaga mo auiliiliga (Recommendation for assessment)* - O le *fautuaga mo auiliiliga* e ono fai ese foma’i poo se ofisa faatagaina soifua maloloina o mafaufau pe a ia faamalieina tulaga mana’omia o auiliiliga (faataoto atu i le vaega 13 o le Tulafono) e faatatau i lea tagata. Peita’i, o se eseesega tāua o lea tagata atonu e avea ose tagata ma’i ua faavasegaina e tusa lava pe ua malie i auiliiliga poo togafitiga.
- *Feagaiga mo auiliiliga (Agreement for assessment)* - O le feagaiga e avatu e le pule o auaunaga soifua maloloina o mafaufau ua faatagaina poo le Faatonu Sili o Soifua Maloloina o Mafaufau.

- *Poloaiga o auiliiliga mai le faamasinoga (Court assessment order) poo faatagana o auiliiliga mai pule o falepuipui (Custodian's assessment authority)* – Afai ose tagata ua falepuipui, ose poloaiga o auiliiliga e mafai ona avatu e le pule o le falepuipui. Afai o le tagata ua i le faamasinoga, e ono fai e le faamasinoga le faatagana o auiliiliga.

O le ā le mea e tupu pe a uma ona fai pepa?

O le a ave loa le tagata i le auaunaga soifua maloloina o mafaufau ua faatagaina e se leoleo, ofisa falepuipui poo ofisa nofoaga taofia ise taimi vave lava e mafai ai pe a uma ona fai pepa. O le a avea le tagata ose tagata ma'i ua faavasegaina pe a ulufale i le auaunaga. I totonu o le tolu aso talu ona avea le tagata ose tagata ma'i faavasegaina, ua tatau loa ise foma'i faatagaina ona fai se auiliiliga o le tagata.

O le ā le faamoemoe o le auiliiliga?

O le faamoemoe o le auiliiliga ia filifili ai pe mana'omia le nofo ai pea o le tagata ma'i i le auaunaga soifua maloloina ua faatagaina ose tagata ma'i faavasegaina e talia togafitiga mo ma'i o le mafaufau. Afai e nofo i le auaunaga, o le a fai ma auiliili i lea taimi ma lea taimi e filifili ai pe o mana'omia pea le taofia ose tagata ma'i ua faavasegaina.

O le ā le tulaga o nisi moliaga e lei faia ni i'uga?

A avea loa ma tagata ma'i ua faavasegaina, o faamasinoga o moliaga faasaga i le tagata ua tolopō seia oo ina uma le faavasegaina ose tagata ma'i. Peita'i, e lē faapea ai ona tolopō faamasinoga pe afai o le solitulafono ose solifulafono o Malo o Taupulega (Commonwealth offence).

E faapefea ona mafai ona avatu togafitiga mo ma'i o mafaufau?

O se tagata ma'i atonu e togafiti a lē ona ua malie iai poo ua faamalieina se foma'i faatagaina i tulaga moomia, i lalo o se *poloa'iga o togafitiga lei loto iai* (Vaai Pepa o mau 3 – *Togafitiga lei loto iai*).

Pe mafai e le tagata ma'i ona maua togafitiga faatapulaaina i komiuniti?

O se tagata ma'i faavasegaina e mafai ona maua na'o togafitiga o se ma'i a le auaunaga soifua maloloina o mafaufau ua faatagaina. Peita'i, o le tagata ma'i e mafai ona fai iai togafitiga faatapulaaina i komiuniti (limited community treatment) pe afai e faataga e le Faatonu sili o Soifua Maloloina o Mafaufau. Ose tagata ma'i ua faavasegaina o loo tuli le taimi i le falepuipui poo nofoaga taofia e tatau ona o mai ma le tagata faigaluega o le auaunaga soifua maloloina pe a o faia iai togafitiga faatapulaaina i komiuniti.

E faapefea ona faamuta tulaga o tagata ma'i faavasegaina?

O tulaga o tagata ma'i faavasegaina e uma lava latou pe afai:

- ua tatata i tua e faatali ai faamasinoga
- o faamasinoga faasaga i le tagata ua lē faaauauina poo ua toe ave i tua
- o solitulafono o le Malō o Taupulega ua faaiuina
- ua uma le taimi i le falepuipui poo ua faataga e palola
- o se faai'uga e tusa ma moliaga faasaga i le tagata ua faia e le Faatonu sili o le Ofisa o Moliaga (Director of Public Prosecutions) poo le Faamasinoga o Soifua Maloloina o Mafaufau (Mental Health Court) (vaai Pepa o mau 5 – *Tuutuuga o suesuega mo faamasinoga*).

O tulaga fo'i o se tagata ma'i ua faavasegaina e uma pe a toe fo'i le tagata i le faamasinoga poo le falepuipui. O se tagata ma'i ua faavasegaina e ono toe fo'i i le faamasinoga poo le falepuipui pe afai:

- o le Faatonu sili o Soifua Maloloina o Mafaufau (Director of Mental Health) ua malie o le tagata ua le mana'omia ona taofia ise auaunaga soifua maloloina faatagaina poo
- o le tagata ma'i o loo fai togafitiga lei loto iai ma ua talosaga ia aua le toe taofia.

O se foma'i faatagaina ua talitonu o le tagata ma'i ua lē toe tatau ona taofia e ao ona logo le Faatonu sili o Soifua Maloloina o Mafaufau. Afai ua faamalieina le Faatonu sili e faapea o le tagata ma'i ua lē toe mana'omia ona taofia, ona fai loa lea o le faagaioiga ia toe faafo'i le tagata i le faamasinoga poo le falepuipui.

Definitions

Authorised doctor - ose foma'i ua lava le tomai i soifua maloloina o mafaufau ua filifilia e le pule o auaunaga soifua maloloina o mafaufau faatagaina.

Authorised mental health service – ose nofoaga soifua maloloina ua faalauiloaina e le Faatonu sili o Soifua Maloloina o Mafaufau e faia auiliiliga lei loto iai ma auaunaga o togafitiga.

Nisi Faamatalaga

Mental Health Act Liaison Officer
Mental Health Branch
Queensland Health
GPO Box 48
BRISBANE Q 4001

Telefoni: 1800 989 451 poo 07 3234 0417

Email: mha2000@health.qld.gov.au

Web: www.health.qld.gov.au/mha2000